

Juryrapport

KHMW Jan Brouwer Scriptieprijs 2026 – Religiewetenschappen en theologie

Willemieke Heikoop-Vink, MA, Universiteit Utrecht

Politiek-Religieuze Dynamieken: Een verkenning naar de politiek-religieuze praktijk van kerkasiel in de Open Hof, Kampen, Nederland

Geachte aanwezigen,

Wij hebben als jury met veel plezier alle scripties gelezen die ingezonden waren. Ze waren van hoge kwaliteit en terechte inzendingen. Allemaal laten ze heel mooi de waaier aan verscheidenheid zien van benaderingen en vraagstellingen binnen het theologische en religiewetenschappelijke domein, ook in verbinding met andere wetenschapsgebieden.

Een scriptie stak er bovenuit.

Het is mij een groot genoegen om vandaag, ook namens de andere juryleden, mijn collega's Heleen Murre-van den Berg en Paul van Geest, de laudatio uit te spreken voor de scriptie van Willemieke Heikoop.

Willemieke Heikoops scriptie over het kerkasiel in de Open Hof in Kampen, waarin een voortdurende viering wordt gehouden om bescherming te bieden aan een uitgeprocedeerd vluchtelingengezin, is een schitterend voorbeeld van het combineren van verschillende wetenschappelijke benaderingen met grote maatschappelijke betrokkenheid zonder dat ideologisch dogma het zicht op de werkelijkheid ontnemt.

Concreet betekent dit dat Heikoop ook met een theologisch binnenperspectief kijkt naar de praktijk van kerkasiel en daarbij vragen stelt wat dat betekent voor de verhouding tussen kerk, staat en politiek in het huidige tijdsgewricht. Hierbij geeft zij ook een uitvoerige historische context, van 'vroeger tot nu' zonder zich daarin te verliezen. De meest nabije parallel is die van het kerkasiel in de Bethelkapel, Den Haag in 2018/2019. Ook heeft zij goed oog voor de nuance van juridische ontwikkelingen die naderhand hebben plaatsgevonden en aanleiding lijken te zijn geweest voor de gekozen vorm van een continue eredienst in Kampen.

Heikoop geeft ook ruim aandacht aan de binnenkerkelijke discussie of 'het oprekken van de eredienst' tot een 24-uurs vorm 7 dagen in de week geëigend en christelijk is. Hiermee geeft ze ruimte aan discussies die gaande zijn in de kerk. Ze toont wetenschappelijk meesterschap door hierin niet normatief te oordelen maar wel kritische kanttekeningen te plaatsen.

Daarnaast heeft Heikoop ook oog voor de seculiere context in Nederland, en observeert ze hoe ook niet-religieuzen deelnemen aan de praktijk van het kerkasiel op verschillende manieren.

Methodisch past ze discoursanalyse, interviews en ook participerende observatie toe. Het is daarmee, naast historische en juridische aspecten, een zeer rijke scriptie over een maatschappelijk buitengewoon relevant onderwerp. Heikoop blinkt uit in analytisch en reflectief vermogen.

Een interessante vraag voor een eventueel vervolgonderzoek zou kunnen zijn hoe Heikoop zou kijken naar immigratie en kerkasiel wanneer het niet een gezin betreft maar opgeschaald wordt naar grotere aantallen. Is dan de blik nog steeds een van hoopgevende praktijk en laten zien van hoe het ook kan zijn in de samenleving of komen dan andere dynamieken en elementen naar voren die mogelijk andere perspectieven en benaderingen vereisen?

Het voorgaande maakt dat de jury met groot genoegen de Jan Brouwer Scriptieprijs voor Religiewetenschappen en theologie 2026 toekent aan Willemieke Heikoop. Namens mijn mede juryleden: van harte gefeliciteerd!

Prof. dr. P.J.J. (Paul) van Geest, hoogleraar kerkgeschiedenis en geschiedenis van de theologie Tilburg University, hoogleraar economie en theologie Erasmus Universiteit Rotterdam

Prof. dr. H.L. (Heleen) Murre-van den Berg, hoogleraar mondiaal christendom, oud-decaan Faculteit Filosofie, Theologie en Religiewetenschappen Radboud Universiteit

Prof. dr. M. (Mladen) Popović, hoogleraar Oude Testament en het Antieke Jodendom, met bijzondere aandacht voor Qumran en de Dode Zeerollen Rijksuniversiteit Groningen, oud-decaan Faculteit Religie, Cultuur en Maatschappij Rijksuniversiteit Groningen

De jury vergaderde op 5 december 2025 online onder leiding van KHMW-maatschappelijk lid dr. J.G. (Gottfried) Leibbrandt, MBA. Tevens was ter vergadering aanwezig prof. dr. W.B. (Wim) Drees, secretaris geestes- en maatschappijwetenschappen KHMW.